

HORNINDAL KOMMUNE

KOMMUNEPLAN

2004 – 2015

DEL I
ANALYSE- OG UTFORDRINGSDEL

Eigengodkjend av kommunestyret den 25.03.2004 – sak 016/04

1. KOMMUNEPLANLEGGING?	4
1.1 Å MØTE FRAMTIDA.....	4
1.2 PLANDOKUMENTET.....	4
1.3 FYLKESPLANEN	5
1.4 BEREKRAFTIG UTVIKLING OG LOKAL AGENDA 21	5
1.4.1 KRAV FRÅ SENTRALT HALD.....	5
1.4.2 TILSLUTNING TIL FREDRIKSTADERKLÆRINGA.....	6
2. ANALYSE OG UTFORDRINGAR	7
HORNINDAL EIN GOD Plass Å LEVE?.....	7
2.1 FOLKETAL	8
2.1.1 UTVIKLING OG FRAMSKRIVING AV FOLKETALET	8
2.1.2 ALDERS- OG KJØNNFORDELING.....	10
2.1.3 HUSHALDNINGAR I HORNINDAL	10
2.2 BU OG LEVE.....	12
2.2.1 LIVSKVALITET OG LEVEKÅR I HORNINDAL.	12
LEVEKÅR I HORNINDAL.....	14
2.2.2 KULTURLIV OG FRITIDSAKTIVITETAR.....	14
2.2.3 UNGDOM.....	15
2.3 ARBEID OG NÆRINGS LIV	17
2.3.1 NÆRINGS LIVET I HORNINDAL	17
2.3.2 UTDANNINGSNIVÅ.....	18
2.3.3 PENDLING	18
2.3.4 UTVIKLING AV NÆRINGS LIVET I HORNINDAL.....	18
STRATEGIAR I NÆRINGSPLANEN:	19
2.3.4 GLOBALISERING OG REGIONALISERING.....	20
2.4 NATURRESSURSAR OG MILJØ	21
2.4.1 KOMMUNEPLANEN SIN AREALDEL:	21

2.4.2 AREALBRUK	21
2.4.3 BUSTADBYGGING OG BUSTADOMRÅDE	22
2.4.4 LANDBRUK OG LANDBRUKSAREAL	23
JORDVERN	23
BIOLOGISK MANGFALD.....	24
KULTURLANDSKAP.....	24
2.4.5 FRILUFTSLIV OG FRILUFTSOMRÅDE	24
2.4.6 VASSDRAG - VASSDRAGSPLANLEGGING	25
ENERGI.....	25
2.4.7 STØRRE TILTAK /PROSJEKT SOM VIL PÅVERKE AREALBRUKEN	26
KVIVSVEGEN.....	26
KJØSOMRÅDET	26
SETERDALANE.....	27
GRODÅS SENTRUM - MPG.....	28
2.5 REGION OG KOMMUNIKASJON	29
2.5.2 HEGS - REGIONEN	30
2.5.3 KVIVSVEGEN – NY REGIONDANNING.	31
2.5.3 RIKSVEG 60	32
2.5.4 BREIBAND – IKT	33

1. KOMMUNEPLANLEGGING?

1.1 Å MØTE FRAMTIDA

Kommuneplanen er ein **overordna plan for kommunen** som skal samordne den fysiske, økonomiske, sosiale, estetiske og kulturelle utvikling innafor kommunen sitt område. Den langsiktige delen skal etter pbl. § 20-1 innehalde mål for utviklinga i kommunen, retningslinjer for sektorane sin planlegging og ein arealdel for forvaltninga av areal og andre naturressursar.

Planlegging er ikkje eit mål i seg sjølv, men eit middel for å **løyse samfunnsoppgåver** på ein god måte. Planlegging bidreg til rettstryggleik ved å skape **forutsigbarheit** for den enkelte innbyggjar og gir folk flest **mulegheit** til å påverke utviklinga i sine egne lokalsamfunn. Kommuneplanen er eit strategisk dokument, der **visjon og strategidanning** er det sentrale. **Konsekvensar** av ulike tiltak blir drøfta som eit grunnlag for visjon og strategidanninga.

I all samfunnsplanlegging, også kommuneplanlegging, ønskjer ein sjå på **heilskapen i samfunnet**. Den auka mobiliteten i samfunnet gjer at kommunegrensene i mange samanhengar blir underordna. Ungdom går på vidaregåande skule i nabokommunane, folk arbeider i andre kommunar og ein nyttar seg av kulturtilbod og tenestar i andre kommunar, næringslivet samarbeider med andre bedrifter i same region, eller ein har større bedrifter som har avdelingar fleire stader. Dette medfører at ein kommuneplan for Hornindal kommune også må ta for seg Hornindal si rolle i eit **regionalt perspektiv**.

1.2 PLANDOKUMENTET

For å kunne **møte framtida** må vi ha ei viss førestelling om kva framtida vil bringe, derfor må visjonen og innsatsområda basere seg på eit grunnlag som kan seie litt om mulegheiter og utfordringar i framtida.

Analyse og utfordringsdokumentet vil kaste lys over situasjonen no, samt utfordringar og mulegheiter i framtida. Frå politisk hald¹ kom det fram tidleg i prosessen eit ønske om at kommuneplanen skulle framstå som ”mulegheitenes plan”, derfor blir dette lagt vekt på i analyse- og utfordringsdelen. Vi har også valt å legge vekt på Hornindal si rolle i eit regionalt perspektiv. Kommunen er ein del av ein større samanheng og det må ein ta omsyn til når vi gjennom kommuneplanen tar sikte på å møte framtida.

På grunnlag av analyse- og utfordringsdokumentet blei det fastsett ein visjon for kommunen sin aktivitet fram mot 2015. **Mål og strategidelen** tek utgangspunkt i visjonen, definerer strategiar for å nå visjonen, og utdjuvar dette til konkrete delmål og tiltak. Arealdelen tek for seg

¹ Planutvalet 06.03.01

utnyttinga av areala som kommunen rår over. Arealdelen består av eit kart med føresegner og ein utfyllande tekstdel.

1.3 FYLKESPLANEN

Fylkesplanen for Sogn og Fjordane er samansett av 3 dokument:

1. Analyse og utfordringsdokumentet
2. Mål og strategidokumentet
3. Handlingsplanen

Følgjande temaområde er prioritert i Mål og strategidokumentet:

- Eit godt liv
- Næring og læring
- Berekraftig utvikling – regional agenda 21
- Infrastruktur

Gjennomgåande tema er:

- Ungdom
- Internasjonalt arbeid

Det er i tillegg til den overordna fylkesdelplanen vedteke fleire fylkesdelplanar, som skal leggest til grunn for kommuneplanarbeidet

1.4 BEREKRAFTIG UTVIKLING OG LOKAL AGENDA 21

1.4.1 KRAV FRÅ SENTRALT HALD

1.4.2 TILSLUTNING TIL FREDRIKSTADERKLÆRINGA.

Hornindal kommune har skrivne under Fredrikstaderklæringa, dette forpliktar kommunen til å

gjere kommuneplanlegginga til eit praktisk og forpliktande verktøy i arbeidet for ei berekraftig samfunnsutvikling. Middelet for å sikre ei berekraftig utvikling er mobilisering av innbyggjarane slik at ein kan sikre aktiv deltaking, medansvar og medbestemmelse.

Omgrepet Lokal Agenda 21(LA21) vart til under FN-konferansen om miljø og utvikling i Rio de Janeiro, der dei vedtok ein handlingsplan for det 21. århundre . FN peika ut verdas kommunar og lokalsamfunn til hovudaktørar i arbeidet med å oppnå ei berekraftig utvikling. Kommunane og lokalsamfunna sitt arbeid med dette vert kalla Lokal Agenda 21-prosessar. Ved å underteikne Fredrikstaderklæringa har Hornindal kommune forplikta seg til å gjere kommuneplanen til eit verktøy i arbeidet for ei berekraftig samfunnsutvikling.

2. ANALYSE OG UTFORDRINGAR

Dette kapitlet tek føre seg ulike fakta og utfordringar for Hornindalssamfunnet. Vi tek utgangspunkt i dei faktiske tilhøva når det gjeld folketal, livskvalitet, levekår, naturgrunnlaget og næringslivet. Dette dannar bakgrunnen for å sjå på mulegheitene og utfordringane framover.

HORNINDAL EIN GOD Plass Å LEVE?

Hornindal ønskjer som dei fleste andre kommunar å vere ein god stad å bu for folket i kommunen. Da må ein spørje seg om kva som gjer ein stad til ein god stad å bu.

I St.meld. nr. 34 (2000-2001)¹ kjem det fram at ein ikkje kan utelukke ein trend der folk ønskjer å kombinere rurale og urbane verdiar på nye måtar. Aktivt lokalmiljø, gode oppvekstvilkår for barn og eit godt nabolag er argument folk bruker som grunngeving for å busette seg på mindre stader. Dette vil krevje at ein er villige til å pendle og at det finst gode kommunikasjonar til regionale sentra, slik at ein kan kombinere det rurale og det urbane.

Val av bustad er i følgje regionalforskarar² eit samspel mellom staden sine eigenskapar og folk sine ønskje og krav til ”det gode liv”. Skal ein prøve å påverke folk sitt val av bustad, vil følgjande sju eigenskapar ved staden vere viktige:

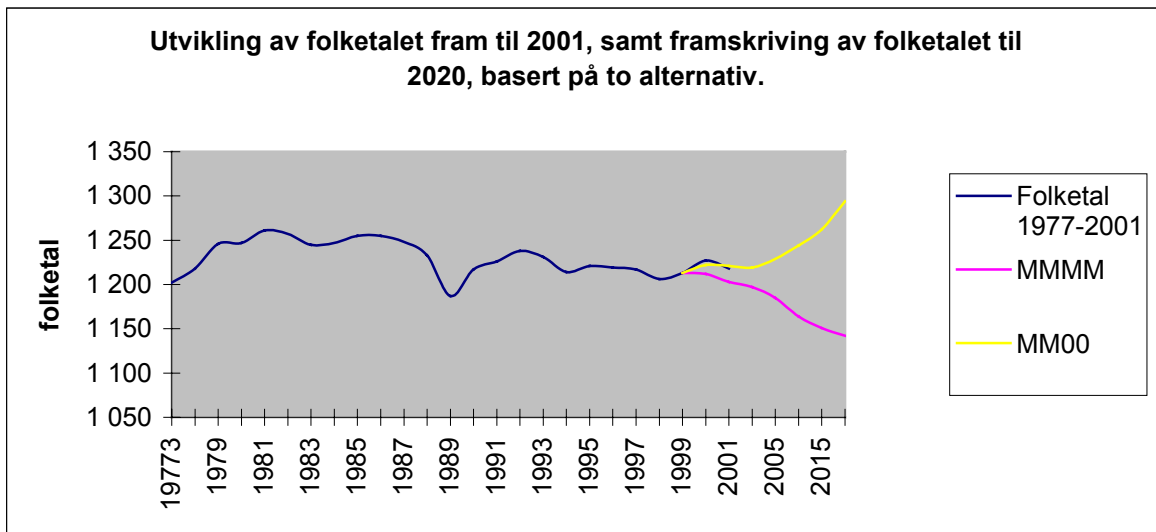
- Sosialt miljø: den mellommenneskelege kontakta og omgang blant folk.
- Arbeidsplassar: tilbodet av arbeidsplassar i ulike næringar.
- Bustader: tilbod av bustader av ulike storleikar og standard.
- Tenestetilbod: offentleg og privat tenesteyting og kulturtilbod.
- Fysiske omgivnader: naturgjevne og menneskeskapte omgivnader.
- Regional tilgjenge: kommunikasjon til andre stader.
- Stadformidling: korleis staden vert presentert og opplevd.

Ulike grupper i eit samfunn har gjerne ulike oppfatningar av ”det gode liv”, derfor må ein ta omsyn til dei ulike gruppene sine behov og ønske. Dette er også utgangspunktet for denne analytiske delen av kommuneplanen. Vi tek utgangspunktet i dei kvantitative forholda omkring befolkninga i kommunen, før vi ser på forholda om det å leve og bu i Hornindal. Deretter tek vi for oss næringslivet, dei fysiske omgivnadene, før vi til slutt set Hornindal inn i eit regionalt perspektiv.

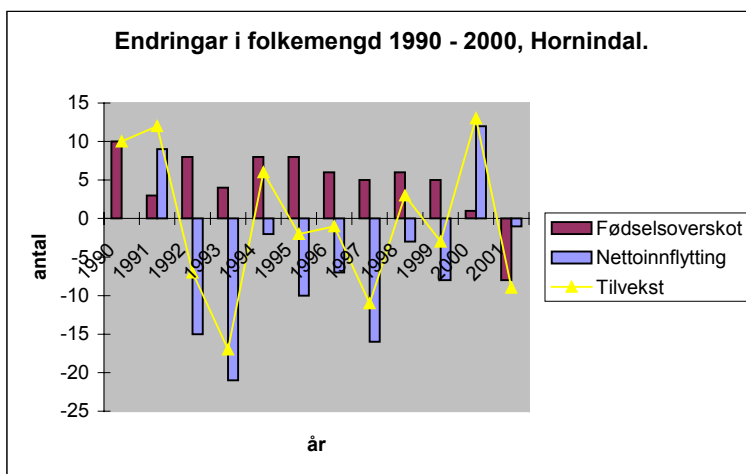
2.1 FOLKETALET

2.1.1 UTVIKLING OG FRAMSKRIVING AV FOLKETALET

Etter at Hornindal blei eigen kommune den 01.01.1977, auka folketalet fram til 1981 då ein fekk ein tilbakegang. I 1990 snudde tendensen og ein fekk ein auke fram til 1992, då folketalet gjekk tilbake igjen. Frå 1998 starta ein igjen på ein auke, men i løpet av 2000 vart talet redusert med 9 personar. Pr. 01.01.2001 er folketalet på 1218 innbyggjarar.

Figur 1 Utvikling av folketal. Kjelde SSB.

Figur 2 Fødselsoverskot, nettoinnflytting, tilvekst fram til 01.01.2001 Hornindal kommune. Tal frå fylkesstatistikk 2000.

Kommuneplanen som overordna styringsdokument skal definere mål for kommunen si utvikling og da treng ein oppfatningar av framtida. Statistisk sentralbyrå (SSB), utarbeider framskrivingar av folketalet i kommunane.

Slike framskrivingar tek utgangspunkt i ulike variablar si historiske og forventa utvikling.

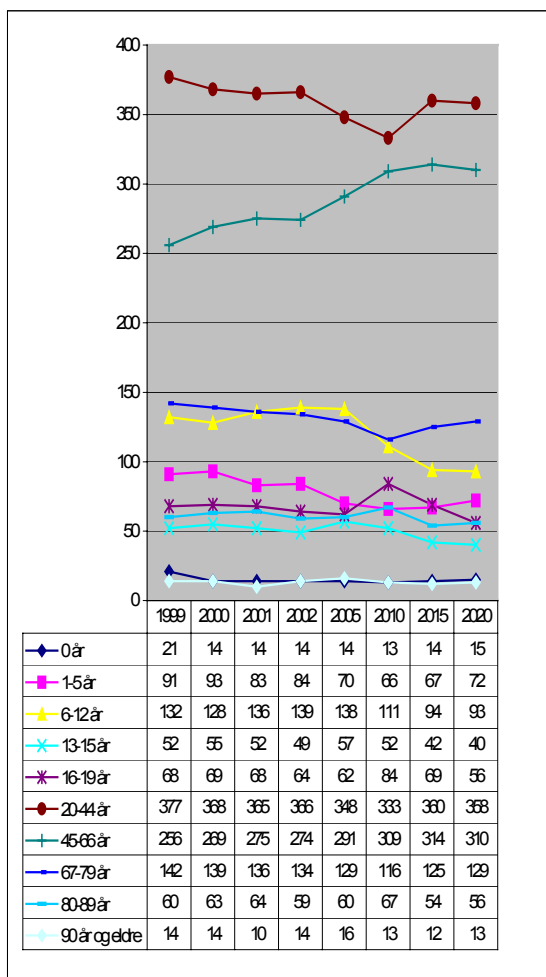
For kommunar med eit så lite folketal som Hornindal vert feilmarginane store, noko som gjer framskrivingane usikre.

Vi har likevel tatt med ulike framskrivingsalternativ, slik at ein kan danne seg eit bilde av kva som kan skje med folketalet i

framtida. Framskrivingsalternativ MMMM er basert på middels nasjonal vekst av folketalet. MM00 som viser framskriving av folketalet basert på middels fruktbarheit og ingen flytting viser at Hornindal kan auke folketalet dersom ein kan påverke den negative flyttebalansen. Hornindal er dermed i ein heldig situasjon i forhold til mange andre distriktskommunar kor folketalet vil gå ned sjølv utan utflytting.

For Hornindal kommune sin del er det klart at kommunen står overfor store endringar med realisering av Kvivsvegen, utbygging i Kjøsområdet, endringar i landbruket og utvikling av turistnæringa. Desse endringane vil alle på kvar sin måte kunne påverke folketalet i kommunen.

Av fig.2 kan ein sjå kva som fører til nedgang eller auke i folketalet. Tabellen viser endringane som ligg til grunn for folketalet i dei nemnde årstala. Endringane skjedde året før. I heile perioden har ein hatt positivt fødselsoverskot. I 1991 og i 2000 hadde ein også positiv netto-innflytting noko som førte til ein god tilvekst, dette ser ein og av toppane i kurva for utvikling av folketalet. Dersom kommunen klarer å redusere den negative netto-innflyttinga, vil ein kunne få ei auke i folketalet som framskrivingsalternativ MM00. Dette er likevel ei nokså usannsynleg utvikling, fordi ein ikkje kan eller bør hindre utflytting av t.d. ungdom. For ungdom er det naturleg å flytte vekk frå heimkommunen for å ta utdanning og oppleve andre forhold for ein periode.

Figur 3 Framskriving av aldersgrupper. Kjelde SSB.

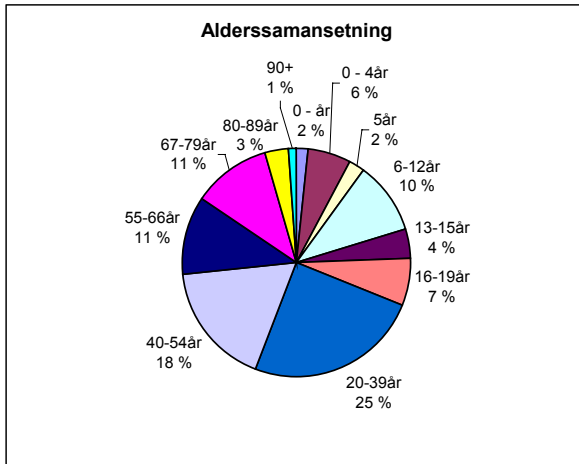
Skal ein kunne gjere noko med flyttebalansen må ein gjere det meir attraktivt for eventuelt utflytta ungdom å flytte tilbake til kommunen i ei seinare livsfase. Greier ein på sikt å redusere den negative flyttestrømmen og samtidig behalde dagens fødselsoverskot kan ein likevel hindre nedgang i folketalet som vert skissert i framskrivingsalternativ MMMM.

Utviklinga av fødselsoverskota berekna 1.1.2000 og 1.1.2001 er svært negativ og fører til ein tydeleg nedgang i folketalet. Årsaken til denne utviklinga kan ligge i svært høge dødstal aleine, eller ein kombinasjon av høge dødstal og lave fødselstal. Flyttebalansen hadde i den samme perioden ei positiv utvikling.

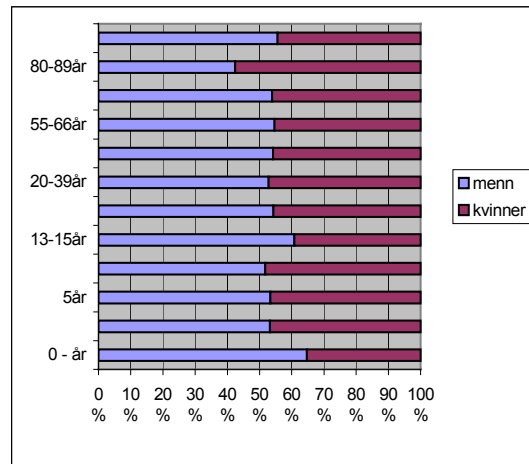
Det blir ofte snakka om eldrebølga og at ein må bu seg særskild til denne. For framskrivingsalternativ MMMM har vi framskriving av folkemengda delt på ulike aldersgrupper. Når det gjeld eldrebølga er det først og fremst aldersgruppene frå 67 år og oppover som er interessante. Det kan sjå ut til at det er nedgang i folketalet i dei eldste aldersgruppene fram mot 2020. I aldersgruppa 80-89 kan ein sjå at mengda går litt oppover fram mot 2010, men allereie i 2015 er ein ned i om lag same talet som ein har i dag. Alt i alt vil talet på eldre over 67 år ikkje endre seg i særleg grad, totalt vil talet i denne aldersgruppa bli redusert.

2.1.2 ALDERS- OG KJØNNSFORDELING

Aldersfordelinga i kommunen fortel oss om aldersspreinga i kommunen. Figur 4 viser at den yrkesaktive aldersgruppa sin del av befolkninga er på 54%.

Figur 4 Alderssamansetninga i kommunen 2000. Kjelde SSB.

Figur 5 Kjønnbalanse. Kjelde SSB.

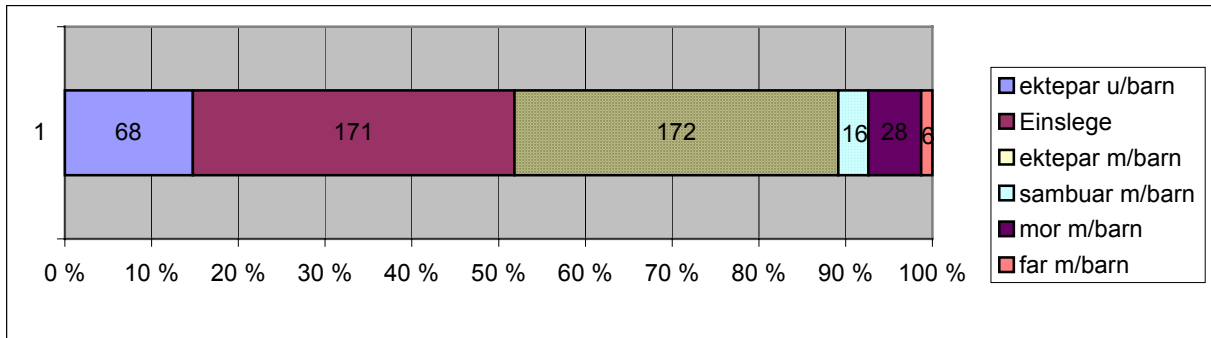
Kjønnbalansen er spesielt interessant i enkelte aldersgrupper, dette er gruppa mellom 20 –39 år. I mange uttynningssamfunn har ein underskot på kvinner i denne aldersgruppa. Hornindal har underskot på kvinner i nesten alle aldersgrupper, dette er ein alvorleg situasjon med omsyn til utviklinga av folketalet i kommunen. Ei uttynning av talet på kvinner i fruktbar alder kan på sikt verke negativt inn på fødselsoverskotet.

2.1.3 HUSHALDNINGAR I HORNINDAL

Hushaldningsstruktur gir verdifull informasjon om storleik på familiane og bustadbehov. Er det ein tendens til at familiane blir stadig mindre eller at fleire ønskjer å leve aleine, må ein kanskje legge til rette for mindre husvære enn dei tradisjonelle einebustadene. Ved skilsmisser kan det vere økonomisk vanskeleg for begge partar å bu i einebustader. Det bør derfor vere tilgang på mindre husvære i kommunen slik at ein slepp å flytte vekk frå kommunen da dette også kan medføre at ein kjem lengre vekk frå eventuelle born.

Mange einslege eldre ønskjer å bu i eit lettstelt husvære nær sentrum, på sine eldre dagar. Statistikken skil mellom ektepar utan barn, einslege, ektepar med barn, sambuarar med felles barn, mor med barn og far med barn. Når det er snakk om barn i denne samanhengen er det barn under 19 år, eldre heimebuande barn vert rekna som einslege. Mor med barn og far med barn kan i realiteten vere sambuar, men utan at dei har felles barn. Sambuarar utan barn blir i statistikken rekna som einslege.

Ut i frå fig.6 er det mest små familiar i Hornindal, dei fleste er ektepar utan barn og dette kan omfatte eldre ektepar med vaksne barn. Til dei små familiane han ein og ta med mor/far med barn som kanskje lever aleine med eitt barn. At det er såpass mange små familiar gjer at det truleg kan vere eit visst behov for mindre husvære.

Figur 6 Hushaldningar i Hornindal. Fylkesstatistikk 2000

UTFORDRINGAR

- Unngå nedgang i folketalet.
- Auke innflyttinga.
- Oppretthalde eit positivt fødselsoverskot.
- Hindre at talet på 20-44 åringar går nedover- dette også vil påverke fødselsbalansen.
- Gjere kommunen meir attraktiv for kvinner slik at vi kan få balanse mellom talet på menn og kvinner på eit tidlegare tidspunkt.
- Auke tilgang på mindre husvære tilpassa dei ulike gruppene sine behov.

2.2 BU OG LEVE

Hornindal kommune ønskjer å profilere seg som ein kommune der det er godt å bu og leve. Da må vi ta utgangspunkt i kva faktorar som er viktige for at ulike grupper av befolkninga finn det attraktivt å bu i Hornindal kommune. Det blir ofte snakka om livskvalitet og levekår, og dette blir utgangspunktet når vi tek for oss temaet bu og leve. Kva krav har innbyggjarar i ulike fasar av livet til det å bu å leve?

Hornindal kommune har ikkje gjennomført noko eiga undersøking så ein vil måtte basere seg på ulik forskning og statistisk materiale. Gjennom fylkesstatistikken sin levekårsindeks og gjennom opplysningar om andre faktorar som til dels lønns- og utdanningsnivå i kommunen, kan vi likevel få ein indikasjon på tilhøva i kommunen

2.2.1 LIVSKVALITET OG LEVEKÅR I HORNINDAL.

Livskvalitet får stadig meir betydning for folk flest, enkelte stader i Noreg kan ein sjå at folk flyttar til utkantane nettopp på grunn av at slike stader kan tilby auka livskvalitet. Unge menneske med høgre utdanning, som har levd ein urban tilvære i storbyen finn ofte slike stader attraktive. Vågå kommune har greidd å fokusere og utvikle verdiar som gjer at dei har blitt attraktive i ein slik samanheng.

For Hornindal kommune er det viktig å kunne oppretthalde eller auke livskvaliteten for innbyggjarane, da må vi vere klar over kva vi legg i omgrepet livskvalitet. Livskvalitet kan vanskeleg målast, då oppfattning av livskvalitet er ulik frå person til person.

Thomas Hylland Eriksen³ tok for seg begrepet livskvalitet i tidsskriftet Samtiden:

Verdier det er vanlig å fremheve i vår tids norske samfunn som avgjørende for et godt og meningsfylt liv, er materiell trygghet, stabile familie og vennskapsforhold, meningsfylt arbeid, god helse, personlig frihet og interessante fritidsaktiviteter. Når vi skal sette vår livskvalitet på begrep, nevner vi gjerne en slik liste over faktorer.

Ein må ikkje gløyme at alle gruppene i samfunnet skal kunne oppnå ein god livskvalitet gjennom heile livsløpet. Også i Hornindal er samfunnet svært samansett og ulike grupper har behov for ulik grad av tilrettelegging for at dei skal få ein tilfreds livskvalitet gjennom sitt eige livsløp.

Materiell tryggleik – tyder ofte at ein har sikker inntekt, eigen bil og hus, eller leilegheit. Dette er element i samfunnet som mange ser på som ein sjølvstøtt ting, mens andre slit for å oppnå. Born som veks opp utan at foreldra har sikker inntekt som gjer at dei kan vere med på og langt på veg ha dei same tinga som venane, fell ofte utafør eit samfunn kor desse tinga er sjølvstøtte ting.

Hornindal kommune har eit lavt inntektsnivå i forhold til både fylket og landet for øvrig. Dette har truleg samanheng med type næringsliv i kommunen. Dette er eit forhold ein må take omsyn til i den kommunale planlegginga

	Hornindal	Fylket	Landet
Bruttoinntekt 1999	176 914	201 845	220 113
Menn	205 845	248 120	277 421
Kvinner	143 948	155 236	165 114

Tabell 1 Inntektsnivå Hornindal. Kjelde SSB.

For kommunen er det i ein slik samanheng viktig å hindre at familiar og einskilde personar kjem i ein situasjon der dei ikkje har mulegheit til å oppnå materiell tryggleik. Samtidig må vi unngå at samfunnet utviklar seg i ei slik retning at kravet til materielle goder aukar.

Viktige faktorar kan vere å minske behovet for privatbilisme, slik at færre familiar får behov for to bilar, halde tomteprisane på eit lavt nivå, likeins barnehageprisane. Syte for at foreldre ikkje vert belasta for aktivitetar i samband med skulen si undervisning. Det vert og viktig å syte for at det er tilstrekkeleg tilbod om bustader som passar til dei einskilde sine behov i ulike fasar av livet. Dei funksjonshemma må ha tilbod om eigen bustad på lik linje med andre i samfunnet.

Stabile familie og vennskapsforhold – dette heng i mange tilfelle saman med det som er nemnd ovanfor om materiell tryggleik. Mange familiar vert splitta på grunn av dårleg økonomi. Ofte kan det vere vanskeleg å oppnå stabile familie og vennskapsband dersom ein manglar den materielle tryggleiken.

For grupper som manglar familie eller har vanskar med å etablere varige vennskapsband på eiga hand, må kommunen legge til rette for at det vert etablert møteplassar der folk i ulike aldrar og situasjonar kan møtast. For mange kan det vere behov for støttekontakt, også funksjonshemma har behov for nettverk og vennskap.

Meiningsfylt arbeid – handlar svært ofte om å føle at ein gjer noko til nytte for andre samtidig som ein får høve til personleg utvikling. Dette må gjelde for alle grupper i samfunnet

I Hornindal har vi omtrent ikkje arbeidsløyse, men det er viktig å vere klar over grupper som dei funksjonshemma og andre, som har problem med å delta i det ordinære arbeidsmarknaden, også må ha tilbod om eit meiningsfylt arbeid.

Raske endringar i samfunnet kan gjere sitt til at arbeidsmarknaden endrar seg raskt, då må kommunen vere føre var og finne alternativ eller gjere det enklare å pendle, slik at ein framleis kan bu i Hornindal. Det må vere tilbod om barnehageplassar som stettar folk sine behov. Det må også eksistere tilbod om kollektivtransport slik at ein kan redusere transportutgifter for den einskilde og for samfunnet. God kommunikasjon innafor og utafør regionen kan vere viktig ikkje berre for arbeidstakarar, men og for næringslivet og deira sjanse til å utvikle seg.

God helse –er kanskje den viktigaste verdien for mange, og særleg for dei eldre. Å leve lenge blir sett på som eit mål i seg sjølv, ved at ein reknar med at svært gamle menneske må ha hatt eit godt liv. Å ha eit godt utbygd helsevesen er ein av grunnsteinane i velferdsamfunnet.

Personleg fridom – handler om å ha fridom til sjølv å bestemme over sitt eige liv. I dette ligg at alle må ha høve til å planleggje si eiga framtid.

Interessante fritidsaktivitetar - vårt samfunn er organisert slik at vi har ei fritid som vi kan fylle etter egne ønske. I denne fritida kan ein bruke til ulike organiserte og uorganiserte aktivitetar, det er derfor viktig at desse aktivitetane vert tilgjengeleg for alle grupper i samfunnet og at tilbudet speglar behovet.

Det er vanskeleg å definere om innbyggjarane i Hornindal har god livskvalitet , fordi dette er subjektive oppfatningar om ulike verdier. Likevel kan levekårsindikatorar vere eit mål på livskvalitet i og med at ein tendens til dårleg opplevd livskvalitet vil vise seg i det statistiske materiale som er grunnlaget for levekårsundersøkingar.

LEVEKÅR I HORNINDAL

Indikatorar for levekår går meir på målbare forhold, slik som sosialhjelpstilfelle, forventa levealder, uførepensjonistar, attføringspengetilfelle, valdskriminalitet, arbeidsløyse og personar på overgangsstønad (Indikatorar brukt av SSB).

Ut i frå levekårsfaktorane vert kommunane målt opp mot kvarandre. Levekårsundersøkingar heng på ein måte saman med den subjektivt oppfatta livskvaliteten, ved at levekårsindikatorane seier noko om forholdet mellom dei to. Dersom livskvaliteten er forringa for enkelte grupper, vil det kunne syne igjen på levekårsindikatorar og omvendt.

Ein låg forventa levealder kan til dels indikere at forholda for dei eldre med omsyn til for eksempel førebyggjande helsearbeid ikkje har vore tilstrekkeleg.

Statistisk sentralbyrå har laga ein indeks for levekårsproblem der dei har rangert kommunane i 10 like store grupper innafor kvar indikator. Hornindal har ein levekårsindeks på 1,7, det vil seie at dei tilhører dei 10,7 prosent av kommunane som har lågast verdi på indeksen for levekårsproblem. Ut i frå desse tala kan ein seie at folk i Hornindal generelt sett har gode levekår. Det må da vere ei sjølvfølgje å fortsette same linje og syte for at denne situasjonen held seg stabil.

2.2.2 KULTURLIV OG FRITIDSAKTIVITETAR.

Kulturtilbodet er som tidlegare nemnd viktig med folk sine tankar omkring ”det gode liv”. Skal Hornindal framleis vere ein god plass for folk å bu og som gir dei mulegheit til ein god livskvalitet, må kulturlivet avspegle behovet for alle gruppene i samfunnet. Gode tilbod har mykje å seie for trivsel i eit samfunn, og er dessutan avgjerande for å skape ei lokal identitetskjennele. Eit godt samspel mellom det offentlege på den eine sida og det private på den andre sida vil gje det beste resultatet.

Hornindal har etter innbyggjartalet eit rikt og variert kulturliv. Ein kan dele dei ulike lag- og organisasjonsaktivitetane i ulike grupper.

Idretts- og skyttaraktivitetar
 Det frilynde ungdomsarbeidet
 Song- og musikkaktivitetar
 Sosialt og humanitært arbeid
 Lag knytte til spesielle interesser/aktivitetar.
 Kyrkjelege aktivitetar
 Fagorganisasjonar
 Partipolitiske organisasjonar

Hornindal er utafor kommunen kjent som ein stad der tradisjonell kultur er høgst levande og velutvikla. Folkemusikktradisjonen står spesielt sterkt i Hornindal, noko som også er synleg utafor kommunen, både regionalt og nasjonalt. Gjennom opplæring av barn får ein formidla kulturarven og sikra at den ikkje vert gløymd.

Kulturminner og kulturmiljø er viktige kvalitetar i omgivnadene og plasserer dagens samfunn i ei historisk utvikling. Dette er forhold som har mykje å seie for identiteten til staden og banda til dei komande generasjonane.

Svormuseet er unik i regional samanheng og har eit potensiale som kan utnyttast meir.

Huset Vårt og nærmiljøsentralen er tydelege teikn på engasjement blant folk

2.2.3 UNGDOM

For ungdom spesielt har det vore gjennomført ei rekkje undersøkingar om kva dei saknar med heimstaden sin, og svært høgt oppe kjem ønske om ein stad å treffast. Ikkje all ungdom ønskjer å delta i lag og organisasjonsverksemd, derfor er det viktig å etablere meir uformelle møtestader for ungdom. Ungdomsklubben er ein slik møteplass, men vi bør også legge til rette for naturlege møtestader utandørs.

Barn og ungdom er ei svært viktig gruppe i samfunnet, det er likevel ei kjennsgjerning at mange ungdommar etterkvart finn det naturleg å flytte vekk frå heimkommunen for å ta utdanning og oppleve andre forhold. For mange kommunar fører dette til at ein del ungdom ikkje finn det attraktivt å kome tilbake. Hornindal har også eit slikt problem dette er noko ein ser av fig.2 som viser ein negativ flyttebalanse over fleire år. Fig. 5 over kjønnsbalansen tyder dessutan på at det er stor grad av kvinner som reiser vekk.

Sjølv om ikkje Hornindal har vedvarande nedgang i folketalet kan det vere viktig å vere oppmerksame på problemet. Framskrivingsalternativ MMMM viser ein dramatisk og vedvarande nedgang i folketalet. Det andre framskrivingsalternativet viser ein auke i folketalet, men dette er om ein har flyttebalanse. Dette gir kommunen ei utfordring i å redusere den negative flyttebalansen og auke fødselsoverskotet.

Når dette vert tatt opp i samband med satsing på ungdom er det fordi det er denne gruppa som i størst grad påverkar flyttetala. Kommunal og regionaldepartementet si utkantsatsing viser gjennom erfaringar frå ei rekkje pilotkommunar at det må satsast i forhold til ungdom i ulike situasjonar.

Ein må ta tak i barn og unge på eit tidleg tidspunkt for å auke tilhørigheit og deltaking i samfunnet. Å ha eit variert tilbod om organiserte og uorganiserte fritidsaktivitetar er ein strategi, samtidig bør ungdom få sjanse til å delta i utviklinga av samfunnet sitt, dette kan gjerast gjennom ungdomsråd.

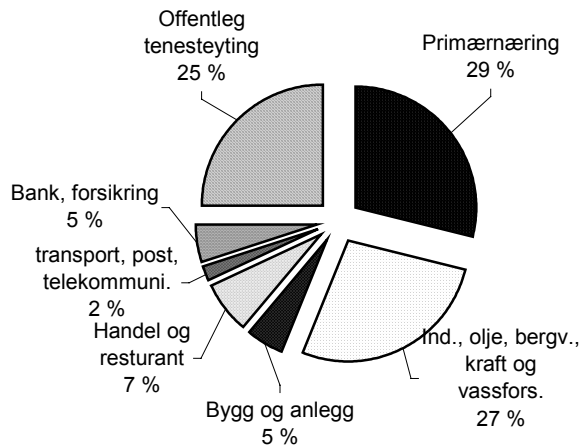
Når ungdommen har flytta er det viktig å halde kontakten i den perioden dei er borte, mange stader blir det halde tilstellingar som sommarfestivalar, julesamankomst m.m., men enkelte kommunar prøvar å opprette sommarjobbsentralar slik at ungdommen kan få sommarjobb i heimkommunen.

UTFORDRINGAR:

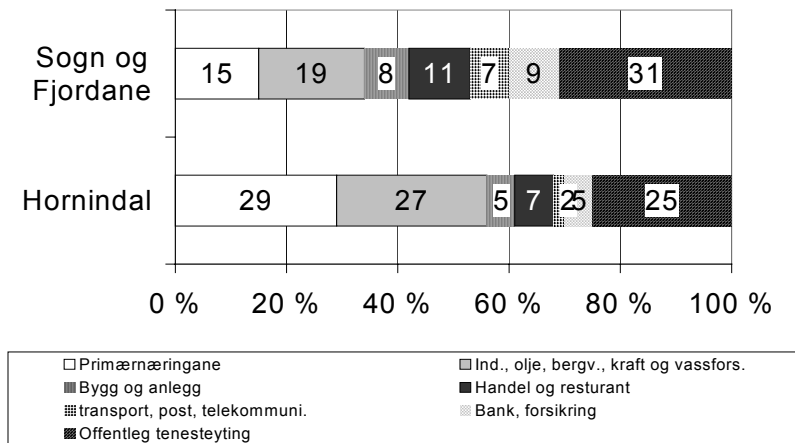
- Gi alle muligheit til livskvalitet på eigne premiss.
- Motverke aukande vekt på materialisme.
- Oppretthalde eit godt utbygd helsevesen.
- Oppretthalde eit godt og variert kultur- og fritidstilbod basert på lokal kultur og individuelle behov.
- Utvikle naturlege og uformelle møteplassar for ungdom.
- Auke lokalt engasjement blant ungdom.
- Auke tilgangen til mindre husvere, tilpassa familiestrukturen i kommunen.
- Gjere kommunen attraktiv å kome tilbake til.

2.3 ARBEID OG NÆRINGS LIV

2.3.1 NÆRINGS LIVET I HORNINDAL

Figur 7 Næringsliv pr. 31.12.99. Kjelde fylkesstatistikk 2000

Figur 8 Næringsliv i Hornindal samanlikna med fylket. Fylkesstatistikk 2000.

Næringslivet i Hornindal i stor grad er prega av primærnæringar og industri, med liten grad av privat tenesteyting. Når vi samanliknar Hornindal og fylket ser vi at Hornindal også er klart meir prega av primær- og sekundærnæringar enn kva dei er i resten av fylket.

Næringslivet i Hornindal ligg lengre tilbake i forhold til utviklinga mot eit samfunn prega av tenesteytande næringar. Med ein så stor del av næringslivet tilknytt primærnæringane, vil Hornindal kommune vere svært sårbare overfor den til ei kvar tid gjeldande landbrukspolitikken og dei statlege overføringane.

Landbruksnæringa er prega av aukande dyretal og reduksjon av tal bruk. Det er om lag 9 heiltidsbruk der ein har heile inntekta basert på garden.

Industrien i kommunen er kjenneteikna av ei stor og dominerande bedrift, samt ein del små lokale initiativ som har resultert i industrielle foretak starta opp som små kjellarbedrifter. Gjennom tilrettelegging i form av lokalitetar og industriområde kan kommunen vere med på å støtte entreprenørskapen i kommunen.

2.3.2 UTDANNINGSNIVÅ

91,8 % av 16 – 18 åringane i Hornindal tek vidaregåande opplæring, dette er litt over landsgjennomsnittet. Det er flest jenter som tek vidaregåande opplæring.

Det er få i Hornindal som har høgare utdanning, i 1999 var det berre 13 % som hadde slik utdanning mot 17,3 % i Sogn og Fjordane og 21,5 % i heile landet. Også her er det jentene i større grad enn gutane som har høgare utdanning. For gutane i Hornindal er andelen med høgare utdanning halvparten av kva den er i resten av landet. Av jentene i kommunen har 14,9 % høgare utdanning mens talet i resten av landet er 21,1 %.

Om det er få i Hornindal som har høgare utdanning er derimot arbeidsløysa omtrent fråverande, det kan dermed synast som det er samsvar mellom arbeidsmarknad og utdanningsnivå. Når ein så stor del av innbyggjarane berre har vidaregåande opplæring og det samtidig ikkje er arbeidsløyse tyder det på at ein greier seg godt utan høgare utdanning i kommunen. Spørsmålet blir likevel om dei unge som flytta vekk for å ta utdanning finn det attraktivt å kome tilbake, når arbeidsmarknaden i kommunen ikkje synast å ha behov for høgare utdanning.

2.3.3 PENDLING

Hornindal si plassering gjer det muleg å pendle i mange retningar innafor ei tidsramme på 30 minutt. Kvivsvegen vil også opne for ein større arbeidsmarknadsregion for folk som bur i kommunen, samtidig som næringslivet får tilgang på meir arbeidskraft, med variert kompetanse. Dette kan vere med på å gjere staden meir attraktiv for utflytta ungdom med høgare utdanning.

2.3.4 UTVIKLING AV NÆRINGSLIVET I HORNINDAL

Kva må til for at ein skal få eit blomstrande næringsliv i kommunen. I kor stor grad kan den kommunale politikk og prioriteringar påverke næringsutvikling?

Ein må ha full kunnskap om næringslivet i kommunen og kanskje resten av regionen for å vite kva slags strategi ein kan leggje for å auke næringsutviklinga. Næringslivet i dei enkelte kommunane heng ofte saman og ein kan ikkje utelukke denne samanhengen i arbeidet med utvikling av næringslivet lokalt.

Dersom eit samfunn dominert av primærnæringar og einsidig industri skal utvikle næringslivet vidare, er det mykje som tyder på at ein må tenke på å utvikle eit heilskapleg samfunn, som gjer samfunnet til ein god stad å bu, dette vil auke behovet for privat tenesteyting.

Undersøkingar gjort av Jan Evert Nilsson⁴ viser ein klar samheng mellom attraktive livsmiljø og lokalisering av næringslivet sin produksjon. Dette har samheng med industrien sin gradvise

frikobling frå kravet om nærleik til råvarer. Dette viser seg også i den største industribedrifta i kommunen som produserer trevarer til møbelindustrien. Bortimot alt trevirke blir importert, og det er tilgang på god arbeidskraft som gjer at verksemda framleis finn det attraktivt å ha produksjonen i Hornindal.

Humankapitalen får stadig meir betydning for industrilokalisering noe som dermed fører med seg at bumiljø ofte er meir avgjerande for lokalisering av industri.

Svært liten del av næringslivet i kommunen krev kompetanse med høgare utdanning. Dette vil vere med på å gjere det vanskelegare for dei utflytta med høgare utdanning å kome tilbake.

Hornindal kommune kan skildrast som ein kommune med stor grad av industriell verksemd som opprinneleg var knytt opp mot naturressursane. I slike næringsseinsidige lokalsamfunn med ein stor dominerande arbeidsplass er det ofte slik at ein utviklar ein svak kultur for sjølvberande utvikling.

Hornindal har ikkje noko problem med arbeidsløyse, men dersom det skal arbeidast for å vidareutvikle næringslivet i kommunen, har kommunen mulegheit til å legge til rette for at her kan skje næringsutvikling. For eksempel gjennom betring av infrastruktur som vegar, IKT løysingar, industribygg og industriområde etc. Gjennom ein slik strategi har kommunen svak kontroll over om det vil skje utvikling og nyetableringar, men ein er førebudd. Imidlertid må det nødvendigvis vere semje om målet for slik tilrettelegging. Dette handlar om å gjere seg attraktiv for aktuelle etablerarar. Gjennom selektive støtteordningar som næringsfond o.l kan ein stimulere enkelttiltak

Å satse på nye næringar innafor landbruksnæringa, kan krevje at ein mobiliserer aktuelle aktører slik som grunneigarar eller andre som er interessert i å satse på næringa. Dersom ein ikkje klarer å mobilisere aktuelle aktører vil ein ikkje få til den ønska utviklinga.

I st.meld. 34 slår ein fast at det for næringsutviklinga i eit område er heilt avgjerande kva tilgang ein har på entreprenørar som kan setje i gang foretak. For å auke entreprenørskapen må ein stimulere både talet og mangfaldet på nye etableringar. Ei rekkje faktorar, aktørar og ulike rammebetingelsar er med på å påverke entreprenørskapen. Den eksisterande næringsstruktur har ein tendens til å reprodusere seg sjølv. Det er dei ressursane som eksisterer i eit område, slik som menneske, kompetanse, kultur og næringsverksemd som er dei viktigaste avgjerande faktorene for entreprenørskap. For Hornindal kommune er det desse ressursane vi må gjere noko med om ein ønskjer meir entreprenørskap.

STRATEGIAR I NÆRINGSPLANEN:

Gjennom arbeidet med næringsplanen kom vi fram til følgjande strategiar for dei komande fem åra:

- Utvikle kunnskapsnettverk
- Marknadsføre Hornindal som kvalitetskommune
- Satse på ungdom og kvinner
- Tilrettelegging for nyetablering og styrking av næringslivet
- Utvide reiselivstilbodet
- Take vare på og utnytte kulturarv og tradisjonar
- Betre kommunikasjonane
- Sentrumsutvikling

2.3.4 GLOBALISERING OG REGIONALISERING.

Globalisering av næringslivet gjer at dei i aukande grad er knytt saman med omverda.

Næringslivet sin produksjon blir meir og globalisert ved at foretak i mange land, gjennom deltaking i leverandørnettverk, bidreg til å ferdigstille sluttprodukta.

Ekornes er ei bedrift som konkurrerer på verdensmarkedet med sine produkt. Såleis er også industrien i Hornindal avhengig av internasjonale trendar. I st.meld 34 vert følgjande sagt om forholdet mellom globalisering og regionalisering:

Globaliseringen og den raske teknologiske utviklingen innebærer at bedrifter i større grad enn før må konkurrere på andre faktorer enn rene produksjonskostnader. Regionalforskning viser at ett av svarene på globaliseringsutfordringene synes og finnes både i regionale og lokale løsninger. Regionene ser ut til å spille en viktigere rolle i en stadig mer globalisert verden. Flere studier fra de siste årene viser at nyskapingen og jobbskapingen er større *i regionale verdiskapingsmiljøer*. I følge STEP-gruppen kjennetegnes et sterkt verdiskapingsmiljø [\[20\]](#) av følgende tre hovedfaktorer;

- *For det første* er det kjennetegnet av at det innenfor et mindre geografisk område finnes relativt mange bedrifter og arbeidsplasser innen noen bestemte næringer. Dynamikken og nyskapingen i området er dermed ofte konsentrert til noen bestemte næringssektorer, der det over lang tid er opparbeidet betydelig lokal kompetanse.
- *For det andre* danner bedriftene lokale nettverk. Dvs at det er et betydelig samarbeid mellom disse bedriftene også om innovativ aktivitet. Samarbeid kan skje både vertikalt og horisontalt i produksjonskjeden. Det er med andre ord ikke nok at aktørene er tilstede i et område. Det må være et utstrakt gjensidig samarbeid mellom aktørene.
- *For det tredje* kjennetegnes vellykkede regionale næringsmiljøer av at de omkranses av og er i dialog med regionale kunnskapsorganisasjoner som ligger i området, eller i det minste at

UTFORDRINGER:

- Vidareutvikle og auke lønnsemda i landbruksnæringa.
- Utvikle ein meir variert arbeidsmarknad med omsyn til kompetansekrav.
- Gjere Hornindal meir attraktiv som bukommune, slik at det vert eit betre grunnlag for auka privat tenesteyting.
- Utvikle næringar innafor privat tenesteyting og turisme.
- Betre kommunikasjonane gjennom Kvivsvegen, RV 60 og breidbandutbygging.

2.4 NATURRESSURSAR OG MILJØ

Rike kultur- og landbruksområde, vassdraga og fjellet pregar naturgrunnlaget i kommunen. Tettstaden Grodås er kommunesenteret og her finn vi det meste av sentrumsfunksjonane og bustadbebyggelsen. Bygdene omkring består av landbruksområde med spreidd bustadbygging og enkelte mindre bustadfelt. I nokre av bygdene finn vi enkelte mindre byggefelt. Hornindal har store utmarksressursar med utviklingspotensiale, og det er truleg at vi vil få press på utnytting av desse areala, som tilleggsnæring for landbruksnæringa med stadig behov for å finne nye innteningsmåtar. Kjøsområdet er eit viktig trafikknutepunkt, fleire private interessentar har planar for området. Kommunen har sikra seg eit område til bustadbygging.

2.4.1 KOMMUNEPLANEN SIN AREALDEL:

Kommuneplanen har eit langsiktig perspektiv, hensikta med arealdelen er å ha ein oversiktsplan som ser heile arealet i kommunen i samanheng. Jfr. Plan- og bygningslovens § 20-4, skal arealdelen der det er nødvendig, omfatte:

1. Byggeområde
2. Landbruks-, natur- og friluftsområde
3. Område for råstoffutvinning
4. andre område som er bandlagt eller som skal bandleggast
5. Område for særskild bruk eller vern av sjø og vassdrag
6. Viktige ledd i kommunikasjonssystemet

Arealdelen skal legge føresetnader for detaljplanlegginga ved å sette krav om reguleringsplan eller bebyggelsesplan før utbygging kan skje. Det er gjennom oversiktsplanlegginga ein avgjer kva areal som kan nyttast til dei ulike føremåla. Slik sikrar ein kvalitet på arealbruken i forhold til sentrale retningslinjer.

Det er høve til å gi dispensasjon frå kommuneplanen sin arealdel, men dispensasjonspraksisen skal ikkje styre arealbruken i kommunen. Enkeltstående reguleringsplanar basert på dispensasjon frå kommuneplanen gjer at vi får manglande styring med arealbruken. I slike tilfelle blir det behandling av enkeltsaker som styrer arealbruken og ikkje oversiktsplanlegginga.

2.4.2 AREALBRUK

Jordvernet og grunneigarinteressane har vore sterke og avgjerande for lokalisering av industri, offentlege bygg og byggefelt. Dette har ført til at sentrumsfunksjonar ligg langt frå kvarandre, strandlina er nedbygd og miljøkvalitetar har ikkje blitt prioriterte. Bustadområda langs sentrum er plassert i beite- og skogsområde, sentrumsfunksjonane ligg ved strandlinja, dette gjer at ein får ei sone mellom sentrum og bustadområde med jordbruksareal. Dersom ein skal ta sikte på å utvikle

Hornindal med Grodås som ein attraktiv tettstad bør heile området mellom sentrum og byggefelta Nyland og Kirkhornsbakkane nyttast til byggeområde, då kan ein vidareutvikle sentrum innafør eit avgrensa område i staden for å dra sentrum ut langs strandlinja. Ein vil også kunne planleggje framtidig bustadbygging i denne sona. Tettstaden vert meir kompakt og vi kan lette tilgjenge ved at fleire bur nær sentrum, slik at dei ikkje vert avhengig av bil til å frå sentrumsfunksjonane.

2.4.3 BUSTADBYGGING OG BUSTADOMRÅDE

I kommuneplanen for 1990-2000 ble det rekna ut at behovet for bustader var på 5 bustader pr. år. Tabell 2 syner registrert bustadbygging frå 1995 – 1999.

Hornindal	1995	1996	1997	1998	1999
Antal ferdigbygde bustader	2	5	1	5	3

Tabell 2 Ferdigbygde bustader i Hornindal.

I 1990 var det ca. 400 bustader inkludert sokkelleilegheiter i kommunen, i 2001 er det ca. 440 bustader i Hornindal. I dei kommunale byggefelta er det 20 ledige tomter.

Ikkje alle ønskjer å bygge i sentrum, då er det viktig at her blir lagt til rette med område for spreidd bygging utafor sentrum.

I Rikspolitiske retningslinjer for samordna areal- og transportplanlegging blir det blant anna lagt vekt på å samordne utbyggingsmønsteret og transportsystemet slik at ein reduserer transportbehovet og avstandane til daglege gjeremål. Ein skal strekke seg etter å ha klare grenser mellom utbygde område og landbruks-, natur og friluftsområde, gjennom å samle naturinngrepa.

For kommunar i utkantane som har ønske om å auke eller hindre reduksjon av folketalet, gjennom å trekke til seg dei som tidlegare har flytta ut frå kommunen, prøver ein gjerne å legge til rette for spreidd bustadbygging også utafor sentrum. Utkantkommunane står mellom statlege krav om å konsentrere utbygginga for å unngå uheldige konsekvensar for miljø og samfunn, og behov for å legge ut tomter som kan verke attraktive for eventuelle tilflyttarar. Dette må gjerast i kommuneplanen sin arealdel på ein slik måte at ein unngår usamanhengande oppstykkning av landbruksområda, som også ofte fører til behov for dyre infrastrukturtiltak.

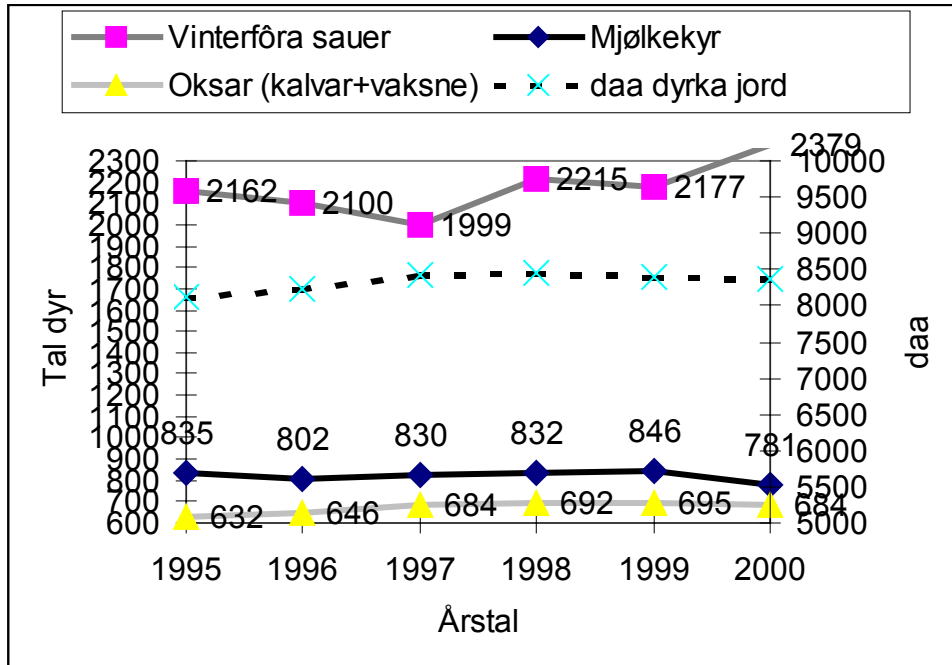
Kommuneplanen sin arealdel må legge opp til avgrensa område for spreidd bustadbygging utafor sentrum, der det blir teke omsyn til landbruks-, natur- og friluftsområde. Ein må finne område der ein kan nytte eksisterande løysingar for vatn, avløp og veg. Det kan bli konflikt mellom kravet om å redusere transportbehovet og å bygge ut attraktive bustadområde. I Hornindal har Kjøsområdet blitt peika ut som aktuelt område for bustadbygging, på grunn av beliggenheita i eit naturskjønt område, samtidig som det ligg strategisk til i forhold til Eid og Stryn med gode høve til pendling.

I Hornindal er dei fleste arbeidsplassar og offentlege institusjonar samt kommunale byggefelt innafør ein akseptabel gå og sykkelavstand. Ved å legge til rette i form av gang og sykkelveggar kan stadig fleire få gode mulegheiter til å bruke sykkel til jobb og skule. Slik kan ein avgrense forureinande privatbilisme i Hornindal. Dette er også eit poeng ein bør legge vekt på ved

planlegging av nye utbyggingsområde.

2.4.4 LANDBRUK OG LANDBRUKSAREAL

Jordbruket i Hornindal er i all hovudsak mjølk- og grasproduksjon basert på gras/grovfôr og kraftfôr. Jordbrukarane rår over om lag 8.400 daa. dyrka jord.

Figur 9 dyretal og bruk av areal.

Talet på sauer har gått litt opp og talet på mjølkekyr har gått ned siste året.. Produksjonen av oksar i Hornindal har auka noko sidan 1995. Jordbruket har såleis ikkje hatt nokon markant tilbakegang i Hornindal dei siste åra. Dette er i tilfelle trass i at lønsemda innafor næringa har hatt ei svak/negativ utvikling. Skal landbruk halde fram med å vere ei viktig næring, for Hornindal, så må truleg enten lønsemda i "tradisjonelt jordbruk" betre seg, eller så må gardsbruka legge om til ulike former for nisjeproduksjonar/attåttnæringar som kan gje dei eit betre utkome enn tradisjonelt jordbruk. Skogen er ein monaleg ressurs for landbruket, men også skogbruket slit med svak lønsemd. Skogen kan truleg utnyttast meir enn i dag.

JORDVERN

Den måten ein disponerer areala på i planperioden vil ha konsekvensar for Hornindal i lang tid

framover.

Nasjonal landbrukspolitikk legg opp til stadig større brukseiningar. Her i kommunen syner dette seg ved at ein har ein tendens til at det er ønskje om å dele opp mindre gardsbruk, slik at jorda blir lagt til eit anna bruk ,og sjølve tunområda blir delt frå og seld. Dette er ein praksis som kan gi fleire konsekvensar. At dei gjenverande bruka blir større gir eit betre driftsgrunnlag for nokre få. Imidlertid er det usikkert om interessa for å kjøpe tunområde er særleg stor. Ein kan risikere at tuna blir stående tomme, eller fungere som feriehus. Dette vil føre til at det blir stadig større avstand mellom hus der det bur folk. Blir det attraktivt for den yngre generasjon å ta over gardsbruka, dersom ein ikkje har att naboar?

BIOLOGISK MANGFALD

Topografien og klimaet i Hornindal gjer sitt til at det er lite registreringar av artar og naturtyper, som er verdifulle for det biologisk mangfaldet. Når det gjeld kulturlandskapet har ikkje dette vore vurdert særskild, og det kan vere at dette bør kartleggjast nærare.

KULTURLANDSKAP

Kulturlandskapet fortel oss om korleis folk har brukt naturgrunnlaget for å overleve under ulike samfunnsforhold. Kulturlandskapet er harmoniske innslag i landskapet, både i dei stor formene og i dei nære detaljane, og dei skapar gode omgivnader for friluftsliv og rekreasjon. Kulturlandskapet er eit svært viktig for staden sin identitet, og fortel både tilreisande og forbipasserande om staden si historie og utvikling. Eit godt halde kulturlandskap er eit kvalitetsstempel som er med på å gjere staden attraktiv for både turistar og eventuelle tilflyttarar. Det bør takast omsyn til kulturlandskapet sine kvalitetar når det er snakk om inngrep i slike område.

2.4.5 FRILUFTSLIV OG FRILUFTSOMRÅDE

Mulegheitene for friluftsliv er mange i Hornindal. Dette utgjer eit potensiale i høve til å gjere Hornindal meir attraktiv for dei fastbuande, samtidig ein kan trekke til seg turistar, som også finn slike tilbod attraktive. I fleire undersøkingar som er gjort i forhold til om kva ungdom og kvinner ser på som positive trekk ved heimekommunen er nettopp friluftsliv ofte nemnt.

Aktuelle område for friluftsliv må sikrast mot utbygging, og tilkomsten til friluftsområda må vere tilgjengeleg for alle, også funksjonshemma. Det bør leggst til rette for at det er muleg å nytte seg av friluftsområde utan bruk av forureinande privatbilisme.

Ein må syte for ein god overgang mellom naturlandskap og bebyggelse, samtidig som ein prøver å knyte saman og avgrense utbygde og ubebygde område. Det er også viktig å utbetre dei grønne områda innafor utbygde område sjølv om ein har natur nok på alle kantar.

2.4.6 VASSDRAG - VASSDRAGSPLANLEGGING

Hornindalsvatnet med tilhøyrande vassdrag har stor verdi som naturoppleving, og er eit dominerande landskapselement. Hornindalsvatnet er Europas djupaste innsjø og blir i sommarhalvåret flittig brukt til bading, fising og båttrafikk.

Hornindalsvatnet har såleis ein fleirbruksverdi, som det er muleg å utvikle vidare. Strandlinja har vore lite påakta i tidlegare tider, noko som utbygginga i sentrum syner. Erfaring frå andre stader syner at tiltak som er med på å gjere strandlinja vakrere og meir tilgjengeleg for folk flest, er med på å auke tettstaden sin kvalitet. Med Kvivsvegen vil ein få auka gjennomgangstrafikk, ei viktig utfordring blir å få folk til å stoppe nettopp her i Hornindal. Å auke tilgjenge til eit freistande strandhogg, kan vere det som gjer at folk stoppar her i staden for andre stader.

ENERGI

Forbruket av elektrisk energi har aldri vor så høgt som det er no. Auka bruk av energi i industrien, mykje bruk av elektriske artiklar, og større krav til velvære og godt oppvarma hus, vil ein dag føre til at det ikkje produserast nok elektrisk kraft for å dekke behovet.

Prisen på elektrisk kraft har auka formidabelt den siste tida, dels frå statleg hald for å redusere forbruket og dels fordi ein nedbørsfattig og kald vinter har ført til auka import av elektrisk energi. Det vert også stilt strengare krav til forureining i tida framover, og miljøvennlege energikjelder vert truleg honorert på ein eller anna måte. Dei sentrale styresmaktene kjem stadig vekk med nye forskrifter og krav til nytenking. I stortingsmelding nr 29 1999 melder regjeringa at kommunane, i samarbeid med energiverka, må spele ei større rolle i energipolitikken enn i dag.

Å satse på alternativ energi kan vere ein aktuell strategi med omsyn til dagens energisituasjon. Å vere tidleg ute når det gjeld satsing på alternativ energi kan ha både positive og negative sider. Om vi greier å få til gode ordningar når det gjeld energi og energiforsyning, kan det bidra til at vi kan halde folketalet opp og bygda levande. Hornindal kommune bør kunne profilere seg som ei miljø- og energibevisst kommune som appellerer til yngre folk. Kanskje er det ein ide å gå føre med eit godt eksempel, og vere ei føregangskommune i Nordfjord.

Alternativ energi er utnytting av ulike fornybare energikjelder, som kan nyttast i ei varmepumpe som utnyttar vekselvarme, denne forma for energi har eit stort utviklingspotensiale. Med forholdsvis små midlar og liten installasjon kan ein utnytte spillvarme frå jord, vatn, luft eller t.d. gjødselkjellar, og redusere energiforbruket vesentleg.

Vasskraft er ein naturleg ressurs som vi kan utnytte betre. Fleire stader i kommunen burde det ligge til rette for mini- og mikrokraftverk. Det vil kunne utnytte energien i nærområdet, og forsyne eit gardsbruk eller fleire med den krafta dei treng. Dett utan at det vert stygge naturinngrep, då ein nyttar ein bekk eller liknande og byggar berre eit lite generatorhus med storleik som eit kvernhus.

Hornindalsvassdraget sin vernestatus set likevel begrensningar, dette må utredast nærare for å klargjere potensiale og mulegheit for slike kraftverk.

Solcelleanlegg bør også kunne nyttast meir. For å unngå at setrevangane blir forsynt med straum, bør ein oppmode hytteeigarar om å nytte slike anlegg. Straumforsyningslinjer øydelegg naturen og skjemma freden, roen og det naturlege.

Energiøkonomisering(ENØK) er også eit viktig stikkord for framtida. Kommunen bør oppfordre innbyggjarane til å setje i verk enøk-tiltak. Ein må forsøke å styrke samarbeidet mellom kommune og det lokale energiverket, slik at ein kan sikre felles planlegging, samt å få ut viktig informasjon til mellom anna dei som søker kommunen om byggetillatelse.

For å få folk til å vakne og tenkje nytt kan det vere naudsynt at kommunen går føre med eit godt eksempel. Ved eigne bygg og anlegg bør alternative energikjelder vektleggjast, og ein bør tenkje energiøkonomisering. Kommunen bør drive eit aktivt haldningsskapande og opplysende arbeid når det gjeld alternative enegikjelder.

2.4.7 STØRRE TILTAK /PROSJEKT SOM VIL PÅVERKE AREALBRUKEN

KVIVSVEGEN

Kvivsvegen er det enkeltstående prosjektet som vil ha størst betydning for utviklinga av Hornindalssamfunnet. Kvivsvegen vil gjere at Hornindal blir ein stad langs ei viktig ferdselsåre. Dette gir store mulegheiter men også ein del utfordringar og konsekvensar som ein må ta på alvor.

Konsekvensane som er direkte knytt til Kvivsvegen sitt nærområde og arealbruk blir vurdert i kommunedelplan for Kvivsvegen. Kvivsvegen sin betydning for Hornindalssamfunnet blir tatt opp under temaet regionar og kommunikasjon.

KJØSOMRÅDET

Kjøer er i dag eit viktig trafikkknutepunkt, og vil med realiseringa av Kvivsvegen få ein stadig viktigare posisjon. Det er også andre faktorar som gjer Kjøer attraktiv, naturkvalitetane har allereie ført til ein del hyttebygging langs Kjøspollen, og det finst planer om bustadfelt, turistanlegg og transportrelatert næringsetablering. Det at området er attraktivt for ein del type utbygging krev god planlegging og ein bør tenke konsekvensar på lang sikt, både for natur, miljø og samfunn.

Kommunen har eit området som i forrige kommuneplan vart planlagt som bebyggelsesområde, dette er det tankar om å nytte til bustadfelt. Mange ser på det naturskjønne området som svært attraktivt for bustadbygging.

Området ligg eit stykke utafor kommunesenteret kor ein finn alle offentlege og private tenestar. Dette set krav om ei gjennomtenkt planlegging der ein må vurdere behovet for å tilby tenestar som t.d. skule og barnehage etterkvart som området vert bygd ut. Kjøs som allereie i dag er eit trafikkknutepunkt har ei attraktiv beliggenheit i forhold til å pendle til Stryn og Eid.

Om ein ser for seg at dei som vel å busette seg i Kjøs skal nytte seg av tenestar i kommunesenteret vil ei slik lokalisering medføre auka privatbilisme.

Som trafikkknutepunkt er Kjøs også aktuell for ulike næringsinteresser. Her må ein ta omsyn til dei andre aktivitetane i området. Området har allereie ein god del hytter og bustader. Når det no er snakk om å etablere eit nytt bustadfelt, krev det god planlegging å plassere areal for næringsinteresser. I forhold til Kjøs som attraktivt buområde kan støyande verksemdar få negativ påverknad. Likeså vil det visuelle uttrykket til ei eventuell næringsverksemd ha mykje å seie for området som attraktivt hytteområde. Verksemd som tek omsyn til desse forholda, og som i tillegg kan vere serviceanlegg for dei som bur i området vil truleg egne seg bra. Anna næringsverksemd vil også kunne etablere seg dersom dei fysiske forholda tilseier slik aktivitet, utan at det vert for stor ulempe for Kjøs som attraktivt buområde.

SETERDALANE

Karen Monnet har laga ei seterdalsanalyse for Grendadalen og Seterdalen, med tanke på å få eit godt resultat av ei eventuell hyttebygging. Denne setredalsanalysa må ligge til grunn for all hyttebygging i setredalane i Hornindal. Setredalsanalysa legg opp til utbygging i tre soner:

- 1) Restaurering av setrebygg/sterk avgrensa nybygging. Sel føl gardsbruk ved sal.
- 2) Ny hyttebygging. For Honndøler og deira familie som ikkje eig gard. Det bør vurderast nøye kva ein gjer ved evt. sal til andre.
- 3) Sone der det også kan byggast hytter til utleige og anna kommersiell bruk, bl.a. campingplassar.

Innafor kvar sone er det forslag om bestemte lokalitetar for hyttebygging og analysen tar for seg korleis slik utbygging skal skje reint estetisk i forhold til natur, kulturlandskap og anna busetnad.

Dersom turisme skal bli ei næring for landbruksnæringa må ein ha ei overordna målsetting for korleis ein skal utnytte setre- og utmarksareala. Det er klart at utbygging av setredalane vil gi både positive og negative konsekvensar.

For grunneigaren vil det på den eine sida kunne gi ei kjærkomen ekstraintekt, mens han på den andre sida vil måtte godta meir ferdsel i beite- og utmarksområda.

For resten av samfunnet i Hornindal vil ein auka turisme før til meir liv og røre som igjen kan føre til auka grad av privat service i kommunen. Folketalet vil auke i periodar noko som kan føre til aukande handel i kommunen. Aktivitetar med interesse for både dei faste innbygarane og turistane vil få eit betre driftsgrunnlag. Hornindal kan også bli meir kjent utafor kommunen.

Aukande grad av turisme har også negative sider. Slitasje på naturen, bygningar som forstyrrar landskapsbildet, bruk av utmarksområda blir meir uoversiktleg, forsøpling er nokre døme.

Med ei fornuftig og godt gjennomtenkt hyttebygging vil ein langt på veg unngå enkelte uheldige

konsekvensar , mens ein må lære å leve med andre. Alt i alt syner setredalsanalysa at Hornindal har gode mulegheiter for bygge opp ei turistnæring basert på hyttebygging i setredalane.

GRODÅS SENTRUM - MPG

I samarbeid med Statens vegvesen er det sett i gang arbeid med miljøprioritert gjennomkjøring i Grodås sentrum, dette er eit tiltak som både vil gjere sentrum vakrare og meir funksjonell for den gjennomgåande trafikken. Andre stader der dei har gjennomført same type prosjekt har endringane ført til auka omsetning for handelsnæringa. Dette er også eksempel på gode partnerskapsløysingar der fleire aktørar er med på eit spleiselag kor alle partar er vinnarar.

UTFORDRINGAR:

- Å utarbeid ein arealdel som er styrande for arealbruken i kommunen, samtidig som den er fleksibel nok til å stette framtidig arealbehov utan bruk av dispensasjonar
- Å planlegge nye bustadområde med omsyn til RPR for samordna areal- og transportplanlegging og samtidig bruke attraktive bustadområde for å tiltrekke seg folk.
- Håndtere jordbruksareal på ein slik måte at jordbruket framleis blir ei viktig næringsgrein i kommunen samtidig som ein skal unngå at folk flytter frå bygdene.
- Utnytte utmarksareal i forbindelse med tilleggsnæringar i landbruket, slik som turisme og hyttebygging.

2.5 REGION OG KOMMUNIKASJON

Kvivsvegen vil opne ein ny arbeidsmarknad for folk i Hornindal, samtidig som det kan bli lettare å rekruttere arbeidskraft til stillingar som ein har vanskar med å få tak i kvalifisert arbeidskraft. Hornindal kan bli meir attraktivt for tilbakeflytting for folk med høgare utdanning, dersom det vert enklare tilgang til passande arbeidsplassar. Den største tilbakeflyttingsgruppa er nettopp ungdom i etableringsfasa.

Regjeringa legg i Stortingsmelding nr. 34 vekt på å bruke regionalpolitikken for å sikre ein balansert befolknings- og næringsutvikling i alle delar av landet. Det blir viktigare å legge innsatsen inn på å utvikle robuste samfunn heller enn enkelte stader og bedrifter. I st. meld 34 blir robuste regionar definert på følgjande måte:

Robuste samfunn er samfunn som har

- et likeverdig og stabilt velferdstilbud,
- et konkurransedyktig, lønnsomt og omstillingsdyktig næringsliv,
- god tilgang på kompetanse, og
- varierte arbeidsmarkeds-, bolig- og servicetilbud.

Robuste samfunn er omstillingsdyktige i forhold til framtidig utvikling, enten det dreier seg om endringer i næringslivs- og bedriftsstrukturer eller nye krav til service, transport, kommunikasjoner, kompetanse og velferdstilbud som befolkningen og næringslivet stiller.

Utviklingen av slike samfunn er en forutsetning for å få til en god og balansert næringsmessig og befolkningsmessig utvikling i hele landet uten større press- eller avfolkningsproblemer.

Det er klart at kvar enkelt kommune ikkje aleine kan framstå som eit robust samfunn som skildra her. Dei enkelte kommunane må inngå i ein større region som kan vere stor nok til å oppfylle dei nemnde kriterier. Vi ser i dag at fleire og fleire statlege kontor vert flytta frå småkommunane og til sentrum i regionen. Slik utviklinga foregår i dag blir det på ein måte denne utviklinga som bestemmer utviklinga i regionen.

Dei små kommunane blir sett på sidelinja og får i liten grad sjølv avgjere si eiga utvikling innafor regionen. Denne tendensen set krav til kommunane om at dei må sjølv kome på banen å definere kva deira rolle skal bli i regionen. Kommunane sin økonomiske situasjon, der det blir lagt sterkare vekt på skatteinntekter og folketal ved overføringar frå staten, gjer at små kommunar får stadig vanskelegare økonomi. I ein slik samanheng er det kvar dei sysselsette vel å busette seg som er det viktige for kommunane. Ein må da prøve å skape best muleg bumiljø for ulike grupper, desse bumiljøa må innan service, sosialt miljø, kommunikasjonar, fysisk miljø m.m. kunne konkurrere med meir sentrale regionar og stader.

I eit framtidig perspektiv må kommunane samarbeide meir om tenestar da dei vanskeleg kan ha økonomi til fullgode tilbod i eigen kommune. Små kommunar må berre innsjå at det er nødvendig med ei arbeidsfordeling mellom kommunar i same region.

For at ein region skal syne seg som ein dynamisk region må dei enkelte kommunane innafor ein region samarbeide om både tenestetilbod og forvaltning. Amdam skil mellom ulike funksjonar kor ein i større eller mindre grad kan ha eit interkommunalt samarbeid:

Interkommunalt samarbeid

Mange peikar på interkommunalt samarbeid innan kommunal produksjon som eit viktig felt for "effektivisering og rasjonalisering". Det er nødvendig å utvikle kultur for slikt samarbeid spesielt ved å gripe fatt i området og tenester der alle kommunar har fordelar av samarbeid og å bruke dette til å utvikle kultur, tradisjon og tillit mellom dei offentlege aktørane. I denne samanhengen er det viktig å skille mellom funksjonar som.

"Primærproduksjon" – undervisning, sjukeheimar, primærlege m.m. Det aller meste av produksjonsverksemda til kommunane er denne typen der kvar kommune har ein eller fleire institusjonar og som er stor nok kvar for seg til å vere rimeleg effektiv. Storparten av sysselsettinga til kommunane er oppteken med slik velferdsproduksjon på underkommunalt og kommunalt nivå. Regionalt samarbeid, kommunesamanslåing m.m. vil, utanom nokre få grensetilhøve, i liten grad innverke på slik produksjon direkte. På den andre sida kan eit regionalt samarbeid føre til betre kunnskapsutveksling og gjensidig læring mellom slike produserande basiseiningar.

"Sekundærproduksjon" – offentlig tenesteproduksjon til "primærprodusentane" og til mindre grupper – sjeldne tenester. Slike døme er rådgiving, etter- og vidareutdanning av personell i primærproduksjonen, legevaksordningar m.m. Innan IKT kan det vere mykje å vinne på å velje same typen system og samarbeide om opplæring og brukarstøtte. Innan til dømes kommunal teknikk og planlegging bør det vere mogleg å samarbeide betre om oppmålingsverksemd, digital kartverk og GAB, byggeleing m.m. På tilsvarande vis kan det vere mykje å vinne på å samarbeide innan renovasjon, vatn og kloakk m.m. Kommunane samarbeider i stor grad om slik verksemd, men truleg kan ein vinne mykje på å utvide samarbeidet. Fordelane er ofte ikkje økonomiske, men samdrift kan skape større arbeidsmiljø og gjere det lettare å rekruttere spesialkompetanse som det ikkje er grunnlag for i kvar einskild kommune. Spesielt om slik arbeidsdeling også fører til lokaliseringar som vert opplevd som "rettferdig" – bør det vere råd å kome langt i interkommunalt samarbeid. For regionrådet vil det vere ei utfordring å klarlegge slike aktuelle samarbeidsområde og å utvikle samarbeidsordningar som vert opplevd som rimeleg og rettferdig av dei samarbeidande kommunane.

"Forvaltning" – dette gjeld den meir "legale" verksemda til kommunane som byggjeløyveverksemd m.m. og som i prinsippet er "byråkratisk" verksemd der det bør vere ein viss avstand mellom dei som har ansvar for slik verksemd og brukarane. Denne verksemda er relativt liten i kommunane og samstundes eit område der det kan vere mykje å vinne på meir samarbeid for å kunne få til spesialisering.

"Politikk og leing" – er dels knytt til sjølve organisering og leing av kommunal produksjon, men også eit leiaransvar for samfunnsutvikling og samfunnsplanlegging. Spesielt innan samfunnsutvikling og samfunnsplanlegging bør det vere mykje å vinne ved eit auka regionalt samarbeid, spesielt ved å gjere regionen meir konkurransedyktig i forhold til andre regionar som peika på ovanfor. Også innan administrasjon kan det vere mykje å vinne innan planlegging, systemutvikling, spesialisering m.m. ved eit betre regionalt samarbeid.

I dag er det Nordfjordregionen, som er den naturlege region for Hornindal. Med Kvivsvegen vil det opne seg mulegheit for ein større region.

2.5.2 HEGS - REGIONEN

HEGS-regionen består av kommunane Hornindal, Eid, Gloppen og Stryn. Desse kommunane har inngått samarbeid på ulike område. Spesielt innafor IKT-satsing har ein hatt eit vellykka samarbeid. Dette er eit samarbeid kor dei enkelte kommunane har hatt økonomiske fordelar av å finne felles løysingar slik at ein saman kunne forhandle overfor ein tredjepart.

Våren 2000 fekk Møreforsking i oppdrag frå Nordfjorrådet å utføre ein analyse av samarbeidsmulegheitene mellom kommunane i Nordfjord. Det finst mange samarbeidsorganer

blant Nordfjordkommunane som i større eller mindre grad er vellykka. Ei generell svakheit med mange slike samarbeidsorgan er at dei ikkje har klare oppgåver og mandat, dei har ikkje avsett tid, er avhengig av at eldsjeler driv samarbeidet og det kan synes som det er vanskeleg å samarbeide om oppgåver som krev lokaliseringval der nokre av dei samarbeidande partane ikkje umiddelbart oppnår økonomiske fordelar.

Hegs-kommunane si IKT-satsing vert i rapporten karakterisert som glanseksempel på godt samarbeid. Gode samarbeidprosjekt bør i størst muleg grad oppnå følgjande kriteriar:

- Prosjektet er avgrensa til bestemte oppgåver og aktørar. Klare mål for gjennomføring. Klare forventningar til kva prosjektet skal "levere".
- Prosjektleiinga har klart mandat og har delegert ansvar og makt.
- Det må vere ein prosjektleiar/sekretær som kan fungere som pådrivar.
- Nøvendige administrative ressursar og nok tid for deltakarane må vere stilt til rådvelde. Eventuelt fritak for oppgåver i basisorganisasjonen.
- Klar framdriftsplan med milepelar og ansvarsfordeling.
- Realistiske kostnads- og finansieringsoverslag for prosjektet. .
- Prosjektplanen må ha rutinar for rapportering og evaluering.

2.5.3 KVIVSVEGEN – NY REGIONDANNING.

Det viser seg stadig vekk at det er tettstader langs viktige kommunikasjonsmønster som har den mest positive utviklinga. For Hornindal sin del vil Kvivsvegen før til en ny situasjon der den nye stamvegkorridoren vil gå tvers igjennom kommunen. Dette gir kommunen mulegheiter til å utvikle kommunen vidare til ein attraktiv bukommune. Avstanden til omkringliggjande tettstader vert kortare og spesielt vil Kvivsvegen opne for meir kontakt mot Ørsta og Volda regionen. I St.meld. 34 ser ein på kommunikasjonar som svært viktig for den regionale utviklinga.

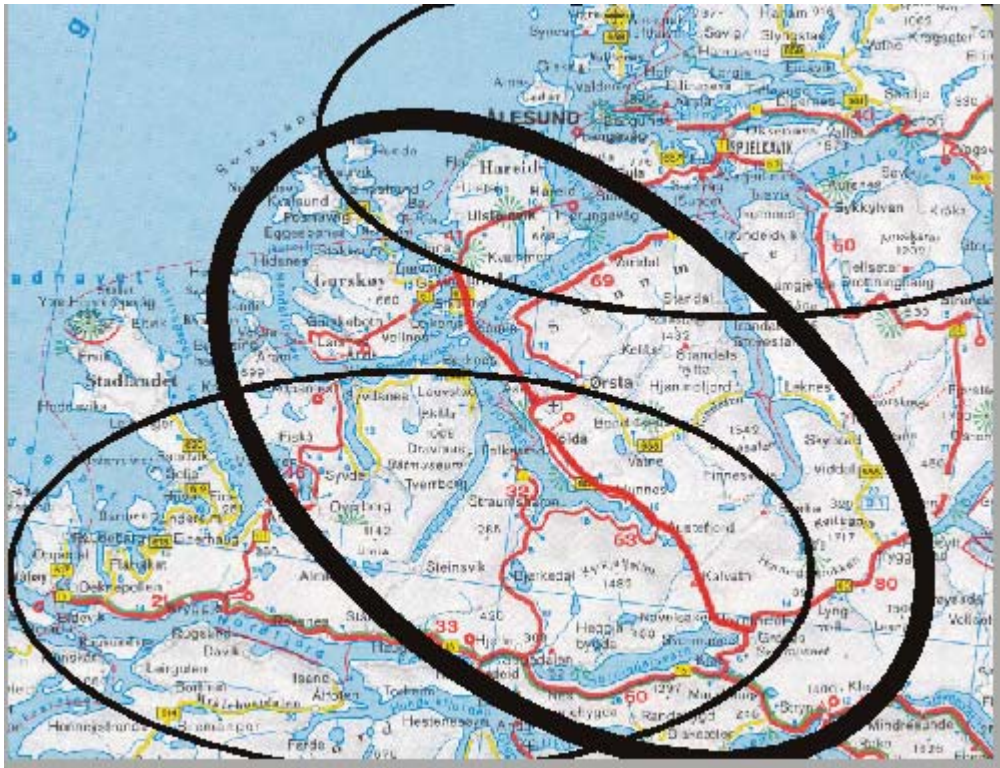
Kommunikasjonar og grunnleggende infrastrukturtenester er sentralt for den regionale utviklingen. Det er ikke minst av betydning for å utnytte potensialet som ligger i nye næringer og markeder. Det er viktig å få til en utvidelse og styrking av større sammenhengende arbeidsmarkeds-, bo- og serviceregioner ved infrastrukturbygging og samordning mellom ulike transportløsninger. I mer perifere områder er stabile transporttilbud med tilstrekkelig kapasitet for næringslivet av stor betydning.

Først og fremst gir Kvivsvegen Hornindal betra kommunikasjon med Søre-Sunnmøre, og vidare nordover, samtidig som Hornindal blir eit knutepunkt mellom aust/vest og nord/sør. Kvivsvegen vil medføre eit heilt nytt kommunikasjonsmønster i regionen og ein vil få ny regiondanning.

Hornindal blir ein del av eit større samanhengande arbeidsmarknad-, bu- og serviceregion. Dette gjer at Hornindal også må sjå på si rolle i eit nytt regionalt perspektiv. Kva blir Hornindal si rolle i ein ny samanhengande region? Jørgen Amdam⁵ har utarbeidd ei samfunnsanalyse om tilhøve og utfordringar på Søre Sunnmøre. Han ser for seg ein ny stor region som ei følge av Kvivsvegen og Eiksundsambandet.

For Hornindal er det ein klar fordel å kunne bli med i ein så stor arbeidsmarknads-, bu- og serviceregion. Folk som bur i Hornindal vil lett kunne delta i det meste av kva denne regionen kan by på. Næringslivet får eit større lokalt kundegrnlag og større mulegheit til samarbeid med

bedrifter innafor same bransje.

Figur 10 Ny regiondanning. J. Amdam.

2.5.3 RIKSVEG 60

Rv. 60 er den viktigaste hovudferdselsåra gjennom Hornindal i dag. Vegen er ikkje berre viktig for den interne trafikken i Hornindal, men også med tanke på at dette er ein tilførselsveg inn til regionen. Standar og kurvatur er ikkje tenleg for brukarane av vegen. Næringslivet får kvart år store kostnader på grunn av at varene får transportkader. Turisttrafikken er betydelig gjennom kommunen og potensialet vil auke dersom ein får ein opprusting av vegstandarden.

Godkjent hovudplan for riksvegen forutset omlegging av trasèen frå Tomasgard til Møre grense.

Trasèen ligg også inne på noverande arealdel til kommuneplanen. Dette vil seie m.a. at det må etablerast gode avkøyringsmulegheiter – med god og oversiktleg skilting ved avkøyringa på Seljeset, og ved avkøyringa til Støverstein og vegserviceanlegget ved Honndøla bru.

Dersom kommunen skal ta opp igjen spørsmålet om trasèval må det kome fram viktige argument som talar for endring av trasèen, og at kommunen samla sett er best tent med ei slik endring.

2.5.4 BREIBAND – IKT

Når det gjeld utbygging av breiband, er målet i Regjeringas handlingsplan ”*at en skal ha gode markedstilbud om tilknytning til bredbåndsnett til alle grunn- og videregående skoler, folkebibliotek, sykebus og kommuneadministrasjoner innen utløpet av 2002 og tilknytning til bredbåndsnett for alle norske husstander innen utløpet av 2004.*”

Å få breiband til Hornindal er viktig både for kommunen, næringslivet, den offentlege forvaltninga og for enkeltpersonar. Breiband vert sett på som den nye motorvegen. Å ligge utafor denne vil kunne føre til at Hornindal vert ein utkant i forhold til utvikling av både samfunn og næringsliv.

Irland er eit land med nokre få stor byar og mykje utkant om lag som Norge. Irland har satsa sterkt på breibandutbygging og ein ser ei klar utvikling at område som ligg utafor denne utbygginga får ei negativ utvikling i forhold til område med godt utbygd breiband.

Dersom Hornindal ynskjer å utvikle sitt næringsliv frå primærnæringsbasert til eit næringsliv basert på privat tenesteyting og IKT, er det heilt nødvendig med ei satsing på breiband og IKT. Dette er sjølvsagt ikkje til hinder for at ein framleis skal satse på eit aktivt og godt landbruk.

UTFORDRINGAR:

- Utvikle eit forpliktande interkommunalt samarbeid innafor noverande og framtidige regionar.
- Bli bevisst på kva Hornindal kan bidra med i ei regional arbeidsdeling.
- Få framskunda oppstart på Kvivsvegen og RV 60.
- Syte for at Hornindal får ta del i breibandnettet.

¹ Stortingsmelding 34 (2000 – 2001). Om distrikts- og regionalpolitikken.

² Tettsteder i distriktene – situasjon og muligheter. T. Skjeggedal, P. Engesæter, J. Amdam.

³ Thomas Hylland Eriksen, Samtiden 4-92.

⁴ Jan Evert Nilsson 1998, Blomstrande näringsliv.

⁵ Tilhøve og utfordringar på Søre Sunnmøre. Arbeidsrapport nr. 110. Jørgen Amdam 2001.